



Javni štipendijski, razvojni,
invalidski in preživninski
sklad Republike Slovenije

**POSLOVNA POLITIKA
JAVNEGA ŠTIPENDIJSKEGA, RAZVOJNEGA, INVALIDSKEGA IN PREŽIVNINSKEGA
SKLADA REPUBLIKE SLOVENIJE**

za obdobje od 2022 do 2025

OSNUTEK

Ljubljana, julij 2022

Vsebina

1	Povzetek.....	6
2	Uvod in izhodišča pri pripravi poslovne politike.....	7
3	Pravne, strateške in strokovne podlage za dejavnost sklada	8
4	Vizija, poslanstvo, strateške usmeritve in cilji	11
5	Spodbude in naložbe za doseganje strateških ciljev, ciljne skupine in merljivi kazalniki rezultatov....	16
	5.1 Ciljne skupine prejemnikov.....	17
	5.2 Vrste spodbud in naložb	17
	5.2.1 Programi na podlagi Zakona o štipendiranju.....	17
	5.2.2 Programi za spodbujanje mednarodne mobilnosti – Ad futura.....	18
	5.2.3 Programi za pridobivanje praktičnih izkušenj v izobraževanju.....	20
	5.2.4 Programi za razvoj kompetenc, opolnomočenje delodajalcev in ozaveščanje javnosti	21
	5.2.5 Dejavnosti iz naslova pravic in obveznosti invalidov in delodajalcev.....	23
	5.2.5.1 Obveznosti delodajalcev na podlagi kvotnega sistema.....	23
	5.2.5.2 Spodbude delodajalcem za zaposlovanje invalidov	24
	5.2.6 Dejavnosti iz naslova pravic delavcev v primeru insolventnosti delodajalca.....	25
	5.2.6.1 Upravičenci.....	26
	5.2.7 Dejavnosti iz naslova pravic otrok v primeru neplačevanja preživnin	27
	5.2.7.1 Upravičenci.....	28
	5.2.8 Merljivi kazalniki rezultatov.....	28
6	Krepitev prepoznavnosti sklada in njegovih dejavnosti	30
7	Viri financiranja in finančno poslovanje sklada	31

Seznam kratic

AJPES	Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve
CRM	Upravljanje odnosov s strankami (<i>Customer relationship management</i>)
ERP	Načrtovanje virov podjetja (<i>Enterprise resource planning</i>)
ESI	Evropski strukturni in investicijski skladi
ESS	Evropski socialni sklad
EU	Evropska unija
GZS	Gospodarska zbornica Slovenije
IS	Invalidski sklad
ISS	Informacijski sistem sklada
JS	Jamstveni sklad
MDDSZ	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
MGRT	Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
MIZŠ	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
MNZ	Ministrstvo za notranje zadeve
MZ	Ministrstvo za zdravje
MZZ	Ministrstvo za zunanje zadeve
OZS	Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije
PS	Preživninski sklad
SPP	Splošni pogoji poslovanja Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije
ZDS	Združenje delodajalcev Slovenije
ZFPPIPP	Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju
ZJS	Zakon o javnih skladih
ZJSRS	Zakon o Javnem štipendijskem, razvojnem, invalidskem in preživninskem skladu Republike Slovenije
ZPIZ	Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije
ZRSZ	Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje
ZZRZI	Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov
ZZZS	Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije

Osnovni podatki o Javnem štipendijskem, razvojnem, invalidskem in preživninskem skladu Republike Slovenije	
Ime v angleščini:	Public scholarship, development, disability and maintenance fund of the Republic of Slovenia
Spletna stran:	www.srips-rs.si
Logotip:	 Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije
Matična številka:	1198459000
Davčna številka:	86279670
Splošni okvir delovanja Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije	
Leto prve ustanovitve in zakonska podlaga:	2017, Ustanovitveni akt Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 23/13, 84/16, 12/17 – popr., 23/17 in 30/19)
	Zakon o Javnem štipendijskem, razvojnem, invalidskem in preživninskem skladu Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 78/06 – uradno prečiščeno besedilo, 29/07, 31/08, 23/09, 25/10, 23/11, 24/12, 40/12 – ZUIF, 106/12, 69/15, 39/16, 11/18 – ZIZ-L, 49/20 – ZIUZEOP, 139/20)
	Zakon o javnih skladih (Uradni list RS, št. 77/08, 8/10 – ZSKZ-B, 61/20 – ZDLGPE in 206/21 – ZDUPŠOP)
Naloge Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije:	• štipendiranje, sofinanciranje štipendij in štipendijskih shem, • razvojniki za gospodarstvo, • oblikovanje interdisciplinarnih skupin za projektno delo v gospodarstvu, • krepitev podiplomskega znanja kadrov v gospodarstvu, • izobraževanje in usposabljanje zaposlenih za večjo konkurenčnost podjetij, • izobraževanje in usposabljanje odraslih, • izmenjava zaposlenih na podobnih delih, • shema prenosa znanja (mentorske sheme), • dejavnosti poklicnega in strokovnega izobraževanja, • dejavnosti praktičnega usposabljanja, • spodbude za pripravo diplomskih, magistrskih in doktorskih nalog, povezanih z gospodarstvom, • spodbujanje mednarodne mobilnosti študentov in raziskovalcev, • pretok in popularizacija znanja, • podpora odličnosti, • jamčenje za terjatve delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca, • izplačevanje nadomestila preživnine otrokom, ki je preživninski zavezanec na plačujo, • nadzor izpolnjevanja kvote in spodbujanje zaposlovanja invalidov.

Akti, ki urejajo razmerja do uporabnikov storitev Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije:	• Zakon o štipendiranju (ZŠtip-1) (Uradni list RS, št. 56/13, 99/13 – ZUPJS-C, 8/16, 61/17 – ZUPŠ, 31/18, 46/19, 80/20 – ZIUOOPE, 98/20 – ZIUPDV, 152/20 – ZZUOOP, 112/21 – ZNUPZ) s podzakonskimi akti; • Zakon o štipendiranju (ZŠtip) (Uradni list RS, št. 59/07, 63/07 – popr., 73/08, 8/09, 53/09, 40/09, 7/10, 56/10, 3/11, 57/11, 62/10 – ZUPJS, 40/11 – ZUPJS-A, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 56/13 – ZŠtip-1) s podzakonskimi akti; • Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 87/11, 96/12 – ZPIZ-2, 98/14 in 18/21); • Splošni pogoji poslovanja Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 35/18); • Splošni pogoji poslovanja Javnega sklada Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendije (Uradni list RS, št. 91/09, 102/12 in 108/13); • Splošni pogoji poslovanja Javnega sklada Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendije (Uradni list RS, št. 33/08 in 73/08); • Pravila o splošnih pogojih poslovanja fundacije Ad futura (Uradni list RS, št. 99/04 in 107/04 – popr.); • Pravila o splošnih pogojih poslovanja fundacije Ad futura (Uradni list RS, št. 117/03); • Pravila o splošnih pogojih poslovanja javne ustanove Ad future (Uradni list RS, št. 59/03); • Pravila o splošnih pogojih poslovanja javne ustanove Ad future (Uradni list RS, št. 45/02 in 54/02); • Zakon o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 63/13 – ZIUPTDSV, 100/13, 32/14 – ZPDZC-1, 95/14 – ZIUPTDSV-A, 47/15 – ZZSDT, 90/15 – ZIUPTD, 55/17, 75/17 – ZIUPTD-A, 75/19, 11/20 – odl. US, 11/20, 61/20 – ZIUZEOP-A, 98/20 – ZIUPDV, 152/20 – ZZUOOP, 175/20 – ZIUOPDVE, 189/20 –, ZFRO, 195/20, 28/21, 43/21, 54/21, 96/21).
Organi Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije	Nadzorni svet in enočlanska uprava – direktor
Sestava nadzornega sveta	Nadzorni svet ima sedem članov, ki ga sestavljajo: • dva predstavnika ministrstva, pristojnega za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, • predstavnik ministrstva, pristojnega za finance, • predstavnik sindikalnih zvez in konfederacij, reprezentativnih za območje države, na predlog Ekonomsko-socialnega sveta, • predstavnik Študentske organizacije Slovenije; • predstavnik Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, • predstavnik delodajalskih združenj, reprezentativnih za območje države, na predlog Ekonomsko-socialnega sveta. Aktualna sestava nadzornega sveta je dostopna na: https://www.srips-rs.si/sl/sklad/o-nas/predstavitev-sklada

1 Povzetek

Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije (v nadaljevanju: sklad) je osrednja ustanova v državi, ki na podlagi ZJSRS in Ustanovitvenega akta Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije **deluje na šestih področjih**.

1. **Štipendiranje:** za izobraževanje dijakov in študentov, pa tudi strokovnjakov, sklad razpisuje različne štipendije, kot so Zoisova štipendija za spodbujanje doseganja izjemnih dosežkov, štipendije za mednarodno mobilnost v okviru programov Ad futura, štipendije za deficitarne poklice in druge. Zbira in objavlja tudi druge štipendije, kot so ponudba kadrovskih štipendij delodajalcev in štipendije drugih ustanov.
2. **Vlaganje v razvoj kadrov:** sklad izvaja različne programe, s katerimi podpira razvoj ljudi od vključitve v proces izobraževanja do zaključka karijerne poti. Mladim omogoča pridobivanje praktičnih izkušenj že v času izobraževanja. Delodajalce in posameznike pri pridobivanju novih znanj in razvoju spretnosti podpira z dodeljevanjem spodbud za pridobitev izobrazbe, usposabljanjem za potrebe trga dela in izvajanjem številnih podpornih dejavnosti. Sklad ozavešča, informira in spodbuja vse deležnike na trgu dela k sprejetju kulture vseživljenjskega učenja.
3. **Spodbujanje zaposlovanja invalidov:** sklad spodbuja zaposlovanje invalidov in ohranjanje delovnih mest zanje tako, da odloča o finančnih spodbudah za delodajalce, ki zaposlujejo invalide (nekateri vzpodbude so pogojene tudi s preseganjem kvote), oziroma spremlja izpolnjevanje kvote zavezancev za kvoto in odloča o obveznostih delodajalcev, ki predpisane kvote ne dosegajo.
4. **Zagotavljanje pravic delavcem ob insolventnosti delodajalca:** sklad zagotavlja pravice delavcem, ki jim je delovno razmerje prenehalo zaradi insolventnosti njihovega delodajalca ali izbrisa delodajalca iz sodnega registra. Uveljavljajo lahko pravice glede neizplačane plače oziroma nadomestila za zadnje tri mesece pred prenehanjem delovnega razmerja, glede nadomestila za neizkoriščeni letni dopust v tekočem letu in odpravnino.
5. **Zagotavljanje pravice otrok do nadomestila preživnine:** sklad otrokom, ki jim je s pravnomočno sodbo, začasno odredbo oziroma dogovorom pri centru za socialno delo določena preživnina, a je preživninski zavezanci ne plačujejo ali jo plačujejo neredno, zagotavlja pravico do nadomestila preživnine.
6. **Mednarodna izterjava preživnin:** sklad je osrednji, posredovalni in sprejemni organ v postopkih mednarodne izterjave preživnin.

S svojo dejavnostjo sklad dosega štiri temeljne strateške cilje:

1. Krepitev vloge sklada kot osrednje ustanove v Republiki Sloveniji na področju spodbujanja razvoja vseživljenjskega učenja, vlaganja v razvoj kadrov in štipendiranja, spodbujanja zaposlovanja invalidov in ohranjanja delovnih mest zanje, poravnavanja obveznosti glede nadomestil preživnin v primerih neplačevanja preživnine za preživljanje otrok ter poravnavanje obveznosti glede pravic delavcev v primeru insolventnosti delodajalca.
2. Zagotavljanje uspešnega doseganja ciljev javne politike pri delovanju sklada.
3. Izvajanje učinkovite, uspešne in gospodarne izterjave sredstev iz postopkov insolventnosti od preživninskih zavezancev in zavezancev za kvoto.
4. Učinkovita, vključujoča in trajnostna organizacijska in poslovna kultura.

2 Uvod in izhodišča pri pripravi poslovne politike

Začetki sklada segajo v leto 1997, ko je bil z ZJSRS ustanovljen Jamstveni sklad Republike Slovenije. V več kot dveh desetletjih se je dejavnost sklada (raz)širila. Zadnja večja sprememba se je zgodila leta 2017, ko se je oblikoval Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživninski sklad Republike Slovenije.

Sklad kot osrednja ustanova v Republiki Sloveniji deluje na področju spodbujanja razvoja kadrov in štipendiranja, spodbujanja razvoja zaposlovanja invalidov in ohranjanja delovnih mest zanje, poravnavanja obveznosti iz naslova nadomestil preživnin v primerih neplačevanja preživnine za preživljanje otrok ter za poravnavanje obveznosti iz naslova pravic delavcev v primeru insolventnosti delodajalca.

Ustanoviteljica in lastnica sklada je Republika Slovenija. V delu, ki se nanaša na spodbujanje razvoja zaposlovanja invalidov in ohranjanja delovnih mest invalidov, sta soustanovitelja sklada Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije in Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje.

V tem dokumentu je predstavljena poslovna politika sklada za obdobje 2022–2025. ZJS-1 v 23. členu določa, da javni sklad posluje v skladu s poslovno politiko¹ za srednjeročno obdobje, ki jo na predlog direktorja in na podlagi mnenja nadzornega sveta sprejme ustanovitelj.

Sklad pri pripravi poslovne politike upošteva usmeritve resornega MDDSZ in MIZŠ, MNZ, MGRT, MZ ter usmeritve, ki izhajajo iz strateških dokumentov.² Glede na navedeno ta dokument najprej povzema ključne pravne in strokovne podlage za izvajanje dejavnosti sklada ter poslovno politiko 2022–2025, čemur sledi predstavitev poslanstva in vrednot sklada ter ključnih ciljev za navedeno obdobje. V nadaljevanju so v skladu z zahtevami ZJS-1 ter drugimi navedenimi pravnimi in strokovnimi podlagami ter usmeritvami predstavljene ciljne skupine prejemnikov štipendij ter spodbud in upravičencev, vrsta, obseg in struktura spodbud sklada za obdobje 2022–2025 ter merljivi kazalniki rezultatov delovanja.

Sledijo ključne smernice glede finančnih virov in finančnega poslovanja sklada v obdobju 2022–2025.

Poslovna politika pomeni ključne strateške usmeritve delovanja sklada za obdobje 2022–2025, njena letna realizacija oziroma operacionalizacija pa se izvaja v skladu s sprejetim letnim poslovnim in finančnim načrtom sklada, ki ga sprejme Vlada Republike Slovenije. O doseganju letnih ciljev poslovanja sklad poroča pristojnemu ministrstvu in v rednih letnih poročilih, ki so objavljena tudi na spletni strani sklada.

¹ Poslovna politika javnega sklada mora vsebovati najmanj osnovne smernice glede ciljnih skupin prejemnikov spodbud za pravne in fizične osebe oziroma pomoči za fizične osebe, skupnega obsega spodbud in naložb v naslednjih poslovnih letih, merljivih kazalcev rezultatov delovanja sklada ter vrednosti in strukture naložb javnega sklada.

² Pri morebitnih spremembah ali dopolnitvah relevantne zakonodaje in usmeritev ministrstev so možne spremembe in dopolnitve (izvajanja) poslovne politike sklada 2022–2025.

3 Pravne, strateške in strokovne podlage za dejavnost sklada

Zakon o javnih skladih določa javne sklade kot statusno obliko pravne osebe javnega prava, ureja delovanje javnega sklada, podrobno predpisuje način poslovanja javnega sklada in je podlaga za sedanjo organiziranost sklada kot javnega sklada.

Ustanovitveni akt Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije med drugim opredeljuje tudi ustanoviteljske pravice, ime in sedež sklada ter namen ustanovitve.

Zakon o Javnem štipendijskem, razvojnem, invalidskem in preživninskem skladu Republike Slovenije ureja ustanovitev in poslovanje sklada, vrsto in obseg pravic delavcev v primeru insolventnosti delodajalca in pravice otrok v primeru neplačevanja preživnin ter roke in postopek za njihovo uveljavitev.

Splošni pogoji poslovanja Javnega štipendijskega, razvojnega, invalidskega in preživninskega sklada Republike Slovenije urejajo razmerja sklada do prejemnikov njegovih sredstev in opredeljujejo merila za dodeljevanje sredstev.

Zakon o štipendiranju ureja področje štipendiranja za dijake in diakinje, vključene v srednješolsko izobraževanje, za študente in študentke, vključene v programe višješolskega in visokošolskega izobraževanja, ter za udeležence in udeleženke izobraževanja odraslih, in sicer vrste štipendij, pogoje za dodelitev, višino štipendij in dodatke k štipendijam, postopke dodeljevanja štipendij, sofinanciranje kadrovskih štipendij, vire financiranja, vodenje evidenc, dolžnost poročanja in nadzor nad izvajanjem tega zakona.

Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov ureja področje spodbujanja zaposlovanja invalidov in ohranjanja delovnih mest zanje.

Zakon o urejanju trga dela določa ukrepe države na trgu dela, s katerimi se zagotavljata izvajanje storitev javne službe na področju zaposlovanja in ukrepov aktivne politike zaposlovanja ter delovanje sistema zavarovanja za primer brezposelnosti. Zakon določa tudi izvajalce ukrepov, ki predpisujejo pogoje in postopke za uveljavljanje posameznih pravic in storitev. Ureja tudi način financiranja ukrepov ter spremljanje, vrednotenje in nadzor nad njihovim izvajanjem. Sklad je po tem zakonu določen za izvajalca ukrepov, predvsem za izvajanje ukrepov za zaposlene in delodajalce.

Uredba (EU) 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo, o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006 vsebuje določbe za zagotovitev uspešnosti skladov ESI in usklajevanje skladov med seboj z drugimi instrumenti Unije. Zajema skupna pravila, ki se uporabljajo za sklade ESI, ter splošna pravila o nalogah, prednostnih ciljih in organizaciji skladov, merila, ki jih morajo izpolnjevati države članice in regije za upravičenost do podpore iz skladov ESI, razpoložljivih finančnih virih in merilih za njihovo dodeljevanje. Določa tudi pravila o upravljanju in nadzoru, finančnem upravljanju, računovodstvu in finančnih popravkih.

Uredba (EU) 1301/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o Evropskem skladu za regionalni razvoj in posebnih določbah o cilju »naložbe za rast in delovna mesta« ter o razveljavitvi Uredbe

(ES) št. 1080/2006 določa naloge Evropskega sklada za regionalni razvoj, obseg podpore iz sklada za cilj »naložbe za rast in delovna mesta« in cilj »evropsko teritorialno sodelovanje« ter posebne določbe o podpori Evropskega sklada za regionalni razvoj za cilj »naložbe za rast in delovna mesta«.

Uredba Sveta (EU) 2020/2094 z dne 14. decembra 2020 o vzpostavitvi Instrumenta Evropske unije za okrevanje v podporo okrevanju po krizi zaradi COVID-19. Uredba ob vzpostavitvi omenjenega instrumenta opredeljuje tudi financiranje ukrepov za odpravo negativnih gospodarskih posledic krize in preprečevanje v prihodnje.

Uredba (EU) 2021/1057 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o vzpostavitvi Evropskega socialnega sklada plus (ESS+) in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1296/2013. Določa okvir delovanja sklada za obdobje 2021–2027, cilje ESS+, njegov proračun za obdobje 2021 do 2027, metode izvajanja, oblike financiranja Unije in pravila za zagotavljanje takega financiranja.

Uredba (EU) 2021/1058 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o Evropskem skladu za regionalni razvoj in Kohezijskem skladu. Uredba določa specifične cilje in področje uporabe podpore iz Evropskega sklada za regionalni razvoj v zvezi s ciljem »naložbe za delovna mesta in rast« ter ciljem »evropsko teritorialno sodelovanje« (Interreg) ter specifične cilje in področje uporabe podpore iz Kohezijskega sklada v zvezi s ciljem »naložbe za delovna mesta in rast«.

Uredba (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko. Uredba določa finančna pravila navedene sklade.

Sklad uporablja sredstva v skladu s predpisi, ki urejajo področje državnih pomoči.

Sklad pri pripravi poslovne politike 2022–2025 upošteva **strateške dokumente**, ki usmerjajo njegovo delovanje.

Strategija razvoja Slovenije 2030 je krovni razvojni okvir države, ki v ospredje postavlja kakovost življenja za vse. S petimi strateškimi usmeritvami in dvanajstimi medsebojno povezanimi razvojnimi cilji postavlja nove dolgoročne razvojne temelje Slovenije. Vključuje tudi cilje trajnostnega razvoja za uresničevanje globalnega razvojnega načrta Agende za trajnostni razvoj do leta 2030, sprejete v okviru Organizacije združenih narodov (Agenda 2030).

Sprejeta **politika štipendiranja** velja od leta 2020 do leta 2024. Politiko štipendiranja za petletno obdobje sprejme Vlada Republike Slovenije, v njej pa so določeni naslednji cilji:

- opredelitev področij, ki se spodbujajo prek politike štipendiranja za deficitarne poklice, vključno s področji, ki jih kot deficitarna opredelita italijanska ali madžarska narodna skupnost,
- predviden obseg sredstev za uresničevanje politike štipendiranja za deficitarne poklice,
- kazalci spremljanja doseganja ciljev,
- pričakovani rezultati štipendiranja za deficitarne poklice,
- način in obdobje poročanja o izvajanju štipendiranja.

Nacionalni program visokega šolstva 2030 (sprejet na seji Državnega zbora Republike Slovenije 23. marca 2022) je osnova za oblikovanje politik na tem področju v naslednjih desetih letih.

Nacionalni program izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji za obdobje 2022–2030 (sprejet na seji Državnega zbora Republike Slovenije 23. marca 2022) zajema formalno izobraževanje in neformalno učenje odraslih, dejavnosti v podporo in razvojno raziskovalno delo za vse, ki so izpolnili osnovnošolsko obveznost oziroma so stari vsaj 15 let. Pri pridobivanju javnoveljavne izobrazbe se dokument omejuje na izobraževanje odraslih po programih osnovnošolskega, poklicnega, srednjega strokovnega, gimnazijskega in višjega strokovnega izobraževanja.

Načrt za okrevanje in odpornost (sprejet na seji Vlade Republike Slovenije 28. aprila 2021) je dokument, kjer je Slovenija opredelila razvojna področja s pripadajočimi reformami in naložbami, ki bodo prispevale k blaženju negativnih gospodarskih in socialnih učinkov epidemije COVID-19 ter pripravile državo na izzive, ki jih predstavljata zeleni in digitalni prehod. Načrt za okrevanje in odpornost je podlaga za koriščenje razpoložljivih sredstev iz Sklada za okrevanje in odpornost.

Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 je dokument, ki vsebuje prednostne osi izbranih prednostnih naložb, v katere Slovenija vlaga sredstva evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020. Sklad svoje aktivnosti usmerja predvsem na področja prednostne osi 8 »spodbujanje zaposlovanja in transnacionalna mobilnost delovne sile« ter prednostne osi 10 »znanje, spretnosti in vseživljenjsko učenje za boljšo zaposljivost«. **Operativni program evropske kohezijske politike 2021–2027** je v fazi priprave, ki jo vodi Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko.

Strategija pametne specializacije je dokument, kjer so opredeljene nacionalne strateške razvojne prednostne naloge in niše. Predstavlja platformo za osredotočenje razvojnih vlaganj na področja, kjer ima Slovenija kritično maso znanja, kapacitet in kompetenc ter na katerih ima inovacijski potencial za pozicioniranje na globalnih trgih. Je strategija za krepitev konkurenčnosti gospodarstva s krepitvijo njegove inovacijske sposobnosti, diverzifikacijo obstoječe industrije in storitvenih dejavnosti ter rast novih in hitro rastočih industrij oziroma podjetij. V fazi priprave je strategija trajnostne pametne specializacije S5 v Sloveniji.

Z Deklaracijo o Zahodnem Balkanu (Uradni list RS, št. 58/10) se je Republika Slovenija zavezala h krepitvi odnosov z vsemi sosednjimi državami in državami ožje regije, še posebej z državami Zahodnega Balkana, ter k poglobitvi regionalnega sodelovanja z njimi. Akcijski načrt za delovanje Republike Slovenije do Zahodnega Balkana in Smernice za delovanje Republike Slovenije do Zahodnega Balkana, ki ju sprejme MZZ, med drugim urejata spodbujanje različnih vrst izobraževanja in študentske mobilnosti na Zahodnem Balkanu.

Zakon o ratifikaciji Memoranduma o soglasju med Vlado Republike Slovenije in Vlado Združenih držav Amerike o Fulbrightovem programu izmenjav (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 14/11) in **Zakon o ratifikaciji Memoranduma o spremembah Memoranduma o soglasju med Vlado Republike Slovenije in Vlado Združenih držav Amerike o Fulbrightovem programu izmenjav** (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 3/15) določata vlogo sklada v zvezi z izvajanjem Fulbrightovega programa med Slovenijo in ZDA.

4 Vizija, poslanstvo, strateške usmeritve in cilji

Vizija

Vizija sklada je krepitev njegove vloge in utrjevanje prepoznavnosti kot osrednje strokovne ustanove v Republiki Sloveniji z uresničevanjem temeljnega poslanstva in zastavljenih ciljev na področju spodbujanja razvoja kadrov in štipendiranja, spodbujanja zaposlovanja invalidov in ohranjanja delovnih mest zanje, za poravnavanje obveznosti iz pravic delavcev ob insolventnosti delodajalca, poravnavanje obveznosti za nadomestila preživnin ob neplačevanju preživnine za preživljanje mladoletnih otrok ter kot osrednjega, posredovalnega in sprejemnega organa v postopkih mednarodne izterjave preživnin.

Poslanstvo

Poslanstvo sklada je spodbujanje vseživljenjskega učenja in skrb za razvoj človeških virov za večjo zaposljivost ter konkurenčnost, spodbujanje prenosa znanja ter povezovanje znanstvenoraziskovalnega področja in univerz z gospodarstvom ob zagotavljanju podpornih mehanizmov, ki bi omogočili boljše usklajevanje izobraževalnega sistema s potrebami na trgu dela. Vse naštetu pripomore tudi k ohranjanju delovnih mest ter povečanju dodane vrednosti zaposlenega.

Poslanstvo sklada je soustvarjanje na znanju temelječe družbe, s tem pa prispevati k tehnološkemu, znanstvenemu in gospodarskemu napredku Slovenije, k njeni konkurenčnosti ter njenemu vključevanju v mednarodni raziskovalni in izobraževalni prostor.

Poslanstvo sklada je ozaveščanje o enakovrednem vključevanju invalidov v delovno okolje in spodbujanje zaposlovanja invalidov in ohranjanje delovnih mest zanje ter učinkovito odločanje o pravicah in obveznostih invalidov in delodajalcev.

Poslanstvo sklada je ozaveščanje in odločanje o pravicah delavcev ob insolventnosti delodajalca.

Poslanstvo sklada je učinkovito uveljavljanje pravice otrok do prejemanja nadomestila preživnine in doseganje ozaveščenosti, da je pravica do preživljanja temeljna pravica otrok.

Svoje poslanstvo sklad uresničuje:

- z dodeljevanjem štipendij in drugih oblik financiranja dijakom in študentom za izobraževanje v Sloveniji in tujini z namenom:
 - spodbujanja najboljših dijakov in študentov k doseganju odličnosti na področju znanja in raziskovanja,
 - usmerjanja mladih k vpisu v izobraževalne programe za poklice, ki jih v gospodarstvu primanjkuje,
 - podpore izobraževanju najboljših slovenskih študentov za študij v tujini in s tem zagotavljanja kakovostnih kadrov z znanji iz tujine za razvoj slovenskega gospodarstva in znanosti,
 - zagotavljanja priložnosti za dijake in študente za krajšo mednarodno mobilnost v okviru izobraževanja, udejstvovanja na tekmovanjih iz znanja ali raziskovanja ali za druge oblike

mobilnosti zaradi pridobivanja znanja in spretnosti ter osebnostnih lastnosti, zaradi katerih so ti udeleženci bolj pripravljeni na trg dela,

- promocije in spodbujanja kadrovskega štipendiranja kot pomembnega dejavnika dolgoročnega načrtovanja kadrov s strani podjetij in usmerjanja mladih v poklice, za katere so izkazane potrebe na trgu dela,
 - povezovanja med Republiko Slovenijo in prednostnimi regijami s štipendiranjem državljanov teh držav za izobraževanje v Republiki Sloveniji kot načinom sodelovanja in zagotavljanja razvojne pomoči tem državam;
- s sofinanciranjem mobilnosti domačih in tujih strokovnjakov za spodbujanje prenosa znanja med različnimi raziskovalnimi projekti in ustanovami ter iz znanstvenoraziskovalnega področja v gospodarstvo;
 - z dodeljevanjem finančnih spodbud podjetjem in njihovim zaposlenim za dvig izobrazbene ravni in usposobljenosti zaposlenih za večjo konkurenčnost podjetij;
 - z dodeljevanjem drugih finančnih spodbud, namenjenih razvoju človeških virov;
 - z nadziranjem izvajanja kvotnega sistema, vodenjem postopkov in odločanjem o pravicah in obveznostih invalidov in delodajalcev iz naslova izpolnitve kvote oziroma o spodbudah za zaposlovanje invalidov in o dolgu zaradi neizpolnitve in neplačila kvote;
 - z jamčenjem za terjatve delavcev v primeru insolventnosti delodajalca in z učinkovito izterjavo izplačanih sredstev iz stečajne mase stečajnega dolžnika;
 - z izplačevanjem nadomestila preživnin otrokom, ki jim je s pravnomočno sodbo, začasno odredbo oziroma dogovorom pri centru za socialno delo določena preživnina, ki pa je preživninski zavezanci ne plačujejo, in z izterjavo izplačanih sredstev od preživninskih zavezancev;
 - z organizacijo dogodkov za različne deležnike, vključene v razvoj človeških virov, za spoznavanje novih zamisli ter za izmenjavo dobrih praks in mreženje;
 - s sistematično promocijo dobrih praks prek medijskih objav in prek komuniciranja z različnimi javnostmi za doseganje napredka pri ravnanju s človeškimi viri.

Strateški cilji

Sklad je izvajalec zakonskih pooblastil, kjer pri izvajanju dejavnosti sledi zakonskim določbam. Ob tem pa sledi tudi uresničevanju drugih ciljev. S svojo dejavnostjo v obdobju 2022–2025 bo sklad skušal doseči predvsem te soodvisne strateške cilje:

- 1. Krepitev vloge sklada kot osrednje ustanove v Republiki Sloveniji na področju spodbujanja razvoja vseživljenjskega učenja, vlaganj v razvoj kadrov in štipendiranja, spodbujanja razvoja zaposlovanja invalidov in ohranjanja delovnih mest zanje, poravnavanja obveznosti iz naslova nadomestil preživnin v primerih neplačevanja preživnine za preživljanje otrok ter poravnavanje obveznosti iz naslova pravic delavcev v primeru insolventnosti delodajalca.**

Cilji sklada, v povezavi s prvim strateškim ciljem, so:

- štipendiranje najboljših dijakov in študentov za doseganje odličnosti na področju znanja in raziskovanja,
- povezovanje mladih Slovencev v zamejstvu in po svetu z matičnim narodom,

- krepitev soodgovornosti za razvoj družbe in večje vključevanje dijakov in študentov v razvojno-raziskovalno dejavnost ter sodelovanje z delodajalci že v času študija,
- izobraževanje in usposabljanje slovenskih državljanov v tujini ter tujih državljanov v Sloveniji z namenom prenosa znanja iz tujine ter zagotavljanja izjemnih kadrov za slovensko gospodarstvo in internacionalizacijo izobraževanja,
- povezovanje med Republiko Slovenijo in prednostnimi regijami prek štipendiranja državljanov teh držav za izobraževanje v Republiki Sloveniji kot načinom sodelovanja in zagotavljanja razvojne pomoči tem državam,
- usmerjanje mladih k vpisu v izobraževalne programe za poklice, ki jih v gospodarstvu primanjkuje,
- zagotavljanje boljšega in sodobnejšega dostopa do informacij o štipendijah, spodbudah za izobraževanje in usposabljanje ter zagotavljanje ustreznih evidenc,
- zagotavljanje priložnosti za dijake in študente za krajšo mednarodno mobilnost v okviru izobraževanja, za udejstvovanje na tekmovanjih iz znanja ali raziskovanja ali za druge oblike mobilnosti zaradi pridobivanja znanja in spretnosti ter osebnostnih lastnosti, zaradi katerih so ti udeleženci bolje pripravljeni na trg dela,
- spodbujanje celostnega in ozaveščenega učenja v vseh življenjskih obdobjih posameznika, s čimer se krepí zavzetost, soodgovornost in aktivacija posameznika,
- krepitev zavedanja delodajalcev o pomenu vlaganja razvoj kadrov in zagotavljanja ustreznih kompetenc zaposlenih,
- promocija in spodbujanje kadrovskega štipendiranja s poudarkom na razvoju kadrovskega štipendiranja podjetij v regiji in vračanje izšolanih kadrov iz univerzitetnih središč v regijo,
- spodbujanje delodajalcev za izvajanje praktičnega usposabljanja z delom in vključevanje dijakov in študentov v delovni proces,
- spodbujanje mentorstva s ciljem prenosa znanja in krepitve medgeneracijskega sodelovanja,
- nadziranje izvajanja kvotnega sistema, vodenje postopkov ter odločanje o pravicah in obveznostih invalidov in delodajalcev glede izpolnitve kvote oziroma o spodbudah za zaposlovanje invalidov ter o dolgu zaradi neizpolnitve in neplačila kvote,
- jamčenje za terjatve delavcev v primeru insolventnosti delodajalca,
- izplačevanje nadomestila preživnin otrokom, ki jim je s pravnomočno sodbo, začasno odredbo oziroma dogovorom pri centru za socialno delo določena preživnina, ki pa je preživninski zavezanci ne plačujejo,
- učinkovito izpolnjevanje obveznosti, ki jih je Republika Slovenija prevzela kot država članica EU in podpisnica obeh konvencij na področju mednarodne izterjave preživnin.

2. Zagotavljanje uspešnega doseganja ciljev javne politike pri delovanju sklada.

Sklad bo zagotavljal uspešno doseganje javne politike s področja delovanja sklada v skladu s potrebami, usmeritvami, cilji in zavezami države z njihovim spremljanjem, prilagajanjem, nadgrajevanjem, poročanjem o njih in sodelovanjem v zvezi z njimi.

Med glavne podcilje drugega strateškega cilja spadajo tudi:

- zagotavljanje povezanosti ključnih javnih razpisov za dodeljevanje štipendij in spodbud,
- prispevanje k odpravljanju družbenih, ekonomskih, upravnih in drugih ovir pri dostopu do uveljavljanja pravic pri skladu, do štipendij in pri odločanju za naložbe podjetij v razvoj kadrov,

- skrb, da bo sklad odprta, odzivna in uporabnikom prijazna javna finančna ustanova, vpeta tako v državno kot tudi regionalno in lokalno okolje,
- informiranje javnosti o pravicah, ki jih je mogoče uveljavljati pri skladu, in načinu uveljavljanja teh pravic, informiranje o obveznostih, ki izhajajo iz veljavnih predpisov, načinu izpolnitve in posledicah neizpolnitve.

3. Izvajanje učinkovite, uspešne in gospodarne izterjave sredstev iz postopkov insolventnosti, od preživninskih zavezancev in zavezancev za kvoto.

Sklad bo doseganje tretjega strateškega cilja zagotavljal tako, da bo:

- izvajal vse naloge pravnega zavarovanja terjatev in
- pozival dolžnike k plačilu dolga.

4. Učinkovita, vključujoča in trajnostna organizacijska in poslovna kultura.

Negovanje učinkovite, vključujoče in trajnostne organizacijske in poslovne kulture v skladu s sodobnimi standardi poslovanja in poslanstvom sklada, vključno z zagotavljanjem finančno vzdržnega in preglednega načina poslovanja.

Sklad bo doseganje četrtega strateškega cilja zagotavljal tako, da bo:

- skrbel za vzdržno, učinkovito in pregledno poslovanje,
- ustrezno prilagodil poslovanje in delovne procese, sistemizacijo in število zaposlenih potrebam ter načrtovanju razvoja kadrov znotraj sklada,
- stremel k skrajševanju časa za odločanje o vlogah za pridobitev ali nadaljnje prejetje štipendij in spodbud sklada ter preprečevanje zaostankov in strokovnih napak,
- skrbel za promocijo vrednot ter izvajanje komunikacijskih in drugih ukrepov za krepitev organizacijske identitete in pripadnosti,
- vzpostavil medsektorsko povezovanje pri opravljanju nalog in usklajeno delovanje sektorjev,
- redno in gospodarno skrbel za nadgrajevanje infrastrukture (prostorov in opreme, vključno s strojno in programsko ter informacijsko-komunikacijsko opremo, k čemur spadajo tudi nadaljnji razvoj aplikacij za podporo vodenju upravnih postopkov in izboljšave na področju elektronskega poslovanja sklada in arhiviranja).

Sklad si bo na vseh področjih svoje dejavnosti prizadeval za optimizacijo in čim večjo digitalizacijo poslovnih procesov. V čim večji meri bo digitaliziral svoje notranje procese, zelo intenzivno pa bo pripravljala rešitve za digitalno poslovanje s svojimi strankami in drugimi institucijami v skladu z investicijskim projektom Celovita prenova informacijskega sistema sklada v okviru nacionalnega razvojnega programa 2021–2023, ki ga je vlada na seji dne 9. septembra 2021 uvrstila v Načrt razvojnih programov 2021–2024.

V njem so opredeljene naslednje aktivnosti na področju investicij:

- Investicije v namensko programsko opremo:
 - ERP finančno računovodski sistem – nadgradnje,
 - nadgradnja spletnega portala za izmenjavo e-dokumentov,
 - dokumentni sistem GovernmentConnect – nadgradnje,

- nova aplikacija za izvajanje programov JS, PS,
 - nadgradnja oziroma prenova aplikacije IS,
 - nadgradnje in prenove ISS,
 - nakup in uvedba sistema CRM,
 - digitalizacija arhiva, manjše investicije.
- Investicije v strojno in licenčno programsko opremo:
 - nakup strojne opreme in licenčne programske opreme,
 - nakup in zamenjava drugih opredmetenih osnovnih sredstev.

Organizacijska struktura sklada

Sklad je statusnopravno javni finančni sklad. Organa sklada sta nadzorni svet in enočlanska uprava – direktor.

Pri pripravi in načrtovanju programov in strategije razvoja, pregledu učinkov in uresničevanja ter pri predlaganju ukrepov za izboljšave se kot posvetovalno telo lahko skliče programski svet.

V okviru sklada deluje tudi Informacijski center Ad futura, ki pomaga dijakom in študentom z informacijami o možnostih mednarodne mobilnosti in štipendijah. Del centra je tudi specializirani EducationUSA center, akreditiran s strani ameriške vlade, ki zagotavlja informacije o vseh akreditiranih visokošolskih ustanovah in študiju v ZDA.

Sklad se organizacijsko deli na manjše zaokrožene notranje organizacijske enote. Posebno pozornost namenja načrtovanju postopkov dela po posameznih poslovnih procesih z namenom optimiziranja poslovnih procesov in učinkovitejšega pretoka informacij med njimi.

Naloge se izvajajo po načelu procesne organiziranosti, s čimer se zagotavljajo:

- večja preglednost poslovanja,
- kakovost in zanesljivost delovnih procesov,
- izboljšanje motivacije zaposlenih in vodstva,
- izboljšanje komuniciranja med udeleženci procesov in notranjih organizacijskih enot,
- večja storilnost in učinkovitost sklada,
- izboljšanje celotnega poslovanja sklada.

Manjši delež delovnih mest je sistemiziran izven notranjih organizacijskih enot – vodstvo (direktor), informatika, odnosi z javnostmi in tajništvo.

5 Spodbude in naložbe za doseganje strateških ciljev, ciljne skupine in merljivi kazalniki rezultatov

Sklad bo v obdobju 2022–2025 z različnimi vrstami spodbud in naložb ter izvajanjem programov in dejavnosti uresničeval zastavljene strateške cilje, predvsem prva dva strateška cilja s podcilji.

Merljivi kazalniki rezultatov, kot so število vključenih oseb, število štipendistov, število sodelujočih ali financiranih delodajalcev, podjetij in drugih organizacij, število sofinanciranih štipendistov, število dogodkov in drugo, ter potreben obseg finančnih sredstev se vsako leto podrobneje določijo v poslovnem in finančnem načrtu sklada, ki ga sprejme nadzorni svet sklada in potrdi Vlada Republike Slovenije.

Spodbude in naložbe sklada lahko po vsebini razvrstimo na osem glavnih področij, in sicer:

- programe, ki imajo podlago v Zakonu o štipendiranju (Zoisove štipendije, štipendije za deficitarne poklice ter za Slovence v zamejstvu in po svetu ter sofinanciranje kadrovskih štipendij),
- programe za spodbujanje mednarodne mobilnosti – Ad futura³,
- programe, ki se osredotočajo na pridobivanje praktičnih izkušenj v izobraževanju,
- programe, ki spodbujajo razvoj kompetenc odraslih (večinoma zaposlenih) in opolnomočenje kadrovske funkcije v podjetjih,
- dejavnosti iz naslova pravic in obveznosti invalidov in delodajalcev, ki temeljijo na kvotnem sistemu in zaposlovanju invalidov,
- dejavnosti iz naslova pravic delavcev v primeru insolventnosti delodajalca,
- dejavnosti iz naslova pravic otrok v primeru neplačevanja preživnin,
- učinkovita mednarodna izterjava preživnin za otroke in drugih oblik družinskih preživnin z učinkovitim sodelovanjem organov držav članic EU oziroma držav podpisnic konvencij, da se omogoča vlaganje zahtevkov za izdajo odločb o preživnini, z zagotavljanjem priznanja in izvršitve odločb o preživnini ter oblikovanjem učinkovitih ukrepov za izvršitev odločb o preživnini brez odlašanja.

Sklad bo še naprej spodbujal mednarodno mobilnost in s tem namenom objavljaj razpise štipendij za študij v tujini, študijske obiske in udeležbo na tekmovanjih v tujini ter razpise za izobraževanje v Sloveniji, namenjene tujim državljanom. Sklad bo tudi na tem področju okrepil sodelovanje z gospodarstvom tako z vidika usmerjanja štipendiranja kot poznejšega zaposlovanja štipendistov. Sklad bo nadaljeval dodeljevanje Zoisovih štipendij, štipendij za deficitarne poklice, štipendij za Slovence v zamejstvu in po svetu za dijake in študente ter sofinanciral kadrovske štipendije. Prek spletne aplikacije Izmenjevalnica bo sklad delodajalcem še naprej omogočal, da bodo lahko oddali potrebe po kadrovskih štipendistih, mladi pa iskali kadrovske štipendije.

Na področju programov, ki se osredotočajo na pridobivanje praktičnih izkušenj oseb, vključenih v izobraževalni proces, ter razvoj kompetenc odraslih, bo sklad sodeloval predvsem z MDDSZ, MIZŠ, MGRT in MZ.

Sklad bo sodeloval z deležniki na lokalni, regionalni, državni in mednarodni ravni.

³ Večina teh programov ima podlago v Zakonu o štipendiranju, del programov pa v splošnih pogojih poslovanja sklada, vendar gre za programe mednarodne mobilnosti, ki jih je smiselno obravnavati kot celoto glede na namen, cilje in način izvajanja.

5.1 Ciljne skupine prejemnikov

Dijaki, študenti in raziskovalci, vključeni v proces izobraževanja:

- izvajanje štipendijske politike (štipendije za deficitarne poklice, Zoisove štipendije, štipendije za Slovence v zamejstvu in po svetu, kadrovske štipendije),
- spodbujanje mednarodne mobilnosti (izobraževanje, študijski obiski, sodelovanje na tekmovanjih v tujini, raziskovanje),
- pridobivanje praktičnih izkušenj v izobraževanju (programi praktičnega usposabljanja z delom).

Odrasli, zaposleni, delodajalci:

- razvoj znanj in spretnosti (kompetenčni modeli, izobraževanja in usposabljanja),
- razvoj delodajalcev z vidika investicij v kadre (opolnomočenje delodajalcev in njihovih vodstev za vodenje in razvoj zaposlenih, krepitev kadrovske funkcije),
- ozaveščanje (podpora izvedbi celovitih projektov, na primer upravljanje starejših zaposlenih),
- nadzor nad izvajanjem kvotnega sistema, odločanje o vzpodbudah za zaposlovanje invalidov,
- izterjava dolžnikov iz postopkov insolventnosti, od preživninskih zavezancev in zavezancev za kvoto.

Otroci:

- uveljavljanje in izvajanje pravice otrok do prejemanja nadomestila preživnine, vključno z mednarodno izterjavo preživnin.

5.2 Vrste spodbud in naložb

V nadaljevanju so opisane štipendije, spodbude in druge aktivnosti sklada (informiranje in ozaveščanje), ki se bodo izvajale s ciljnimi skupinami prejemnikov v obdobju 2022–2025.

5.2.1 Programi na podlagi Zakona o štipendiranju

Štipendije so namenjene spodbujanju izobraževanja in doseganju višje ravni izobrazbe štipendistov in štipendistk (v nadaljnjem besedilu: štipendist), vzpostavljanju enakih izobraževalnih možnosti in izobraževanju za deficitarne poklice, spodbujanju mednarodne mobilnosti in doseganju izjemnih dosežkov, odgovornosti štipendistov za svoje izobraževanje in izbiro izobraževalnega programa, krajšanju časa izobraževanja in izboljšanju zaposljivosti.

Cilj **Zoisovih štipendij** je spodbujanje dijakov in študentov k doseganju izjemnih dosežkov in s tem ustvarjanju dodane vrednosti na področju znanja, raziskovanja, razvojne dejavnosti in umetnosti. S sodelovanjem pri aktivnostih izven rednih kurikulumov mladi pridobivajo dodatna znanja in izkušnje, prevzemajo odgovornost za svoje znanje in osebni razvoj ter hkrati razvijajo različne navade in spretnosti, da bi postali gonilna sila razvoja Slovenije na različnih družbenih področjih. Sklad bo pri razvoju področja Zoisovega štipendiranja najboljših dijakov in študentov sodeloval z ustreznimi ustanovami, predvsem z MDDSZ in MIZŠ, pa tudi z izobraževalnimi ustanovami, različnimi interesnimi in strokovnimi združenji ter gospodarstvom, da bi imeli ti mladi na voljo čim več priložnosti za pridobivanje znanja in izkušenj ter povezovanje s pomembnimi deležniki, s tem pa možnost za izpolnitev svojih sposobnosti.

Cilj programa **štipendij za deficitarne poklice** je spodbujanje vpisa mladih v izobraževalne programe, ki so prepoznani kot deficitarni poklici, in s tem zagotavljanje ustreznega števila mladih z znanji, potrebnimi za obstoj in razvoj posameznih gospodarskih panog. S podeljevanjem štipendij za deficitarne poklice sklad spodbuja vpis mladih v izobraževalne programe srednjega poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja. S tem programom sklad prispeva h krepitvi znanja in kompetenc mladih, ki bodo pripomogli k boljši zaposljivosti in zmanjšanju neskladja na trgu dela. Namen in cilji dodeljevanja štipendij za deficitarne poklice so opredeljeni v politiki štipendiranja. Sklad izvaja program v sodelovanju z MDDSZ. Poleg podeljevanja štipendij za deficitarne poklice bo sklad skrbel za promocijo poklicev in vpisa na te programe med mladimi, spremljanje vplivov štipendiranja na neskladja na trgu dela ter s tem povezanim sporočanjem informacij in pripravo izhodišč za politiko štipendiranja. Pri tem bo sklad sodeloval tudi z drugimi deležniki na tem področju, poleg MDDSZ na primer tudi z Zavodom RS za zaposlovanje in Centrom za poklicno izobraževanje ter z delodajalci – neposredno in prek različnih združenj (GZS, OZS, ZDS ipd.).

Cilj programa **štipendij za Slovence v zamejstvu in po svetu** je omogočiti mladim študij v Sloveniji in s tem povezovanje z matično domovino za krepitev vezi – ne le s štipendisti, temveč tudi z njihovim širšim okoljem – z družino, slovensko skupnostjo v zamejstvu ali drugje po svetu. Glede na trenutno strukturo štipendistov, ki večinoma prihajajo iz Italije in Hrvaške, si bo sklad s promocijo tega programa prizadeval privabiti tudi štipendiste iz drugih držav. Promocija bo potekala v sodelovanju z Uradom Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, slovenskimi veleposlaništvom v tujini in slovenskimi izobraževalnimi ustanovami. Sklad bo tem štipendistom posebno pozornost namenil tudi v času njihovega študija v Sloveniji, in sicer z namenom ustvarjanja in krepitve slovenstva in aktivne vloge v slovenskih skupnostih, ki jo lahko prevzamejo po vrnitvi v svojo državo.

Na podlagi Zakona o štipendiranju se izvaja tudi **sofinanciranje kadrovskih štipendij delodajalcem**. Objava novih javnih razpisov na tem področju ni predvidena, se pa predvideva spremljanje izvajanja že sklenjenih štipendijskih razmerij. Poleg tega bo sklad zbiral tudi podatke o potrebah in izvajal promocijo razpisanih kadrovskih štipendij prek aplikacije Izmenjevalnica na spletni strani sklada, pa tudi prek izobraževalnih ustanov, ki te podatke lahko vključijo v svoje informativne dneve in druge aktivnosti, ter prek širše javnosti, saj imajo starši predvsem pri učencih in dijakih še vedno pomembno vlogo pri odločitvi za izobraževanje.

Z Ministrstvom za zdravje potekajo pogovori v zvezi s štipendiranjem na področju zdravstva, ki bi se izvajalo do leta 2029. Za ta namen je na voljo 3.700.000,00 EUR. Cilj je štipendiranje izobraževanja za poklice v zdravstvu. Če bodo odobrena sredstva za zaposlitev javnega uslužbenca, ki bo izvajal postopke javnega razpisa, in če bo v kadrovskem načrtu odobreno povečanje kadrovskega načrta za eno osebo, bo sklad izvajal tudi štipendiranje s tega področja.

Na podlagi Zakona o štipendiranju se dodeljujejo tudi štipendije Ad futura za izobraževanje, študijske obiske in udeležbo na tekmovanjih iz znanja ali raziskovanja v tujini, ki so podrobneje opisane v nadaljevanju.

5.2.2 Programi za spodbujanje mednarodne mobilnosti – Ad futura

Programi za spodbujanje mednarodne mobilnosti Ad futura mladim omogočajo, da se spoznava v drugačnem okolju ter hkrati dobijo celovit pogled na svet in priložnost, da z razdalje pogledajo na svojo državo in okolje, pridobijo medkulturne kompetence, samostojnost, komunikacijske spretnosti, mrežo

stikov in drugo. Zlasti tisti, ki so se izobraževali oziroma usposabljali v tujini, prinašajo na delovno mesto drugačen – prilagodljiv in odprt način razmišljanja ter sposobnost dela v različnih okoljih, saj so se tega naučili v kulturno raznolikih okoljih. Odlikujejo jih tudi sposobnost skupinskega dela in dobre komunikacijske spretnosti tako v maternem kot tujem jeziku. Gre za mlade, ki so odprti za nove izzive, motivirani in ambiciozni. Veliko se jih je z odličnim znanjem in izkušnjami iz tujine pripravljenih vrniti v Slovenijo, seveda pa jim je treba ponuditi primerne priložnosti in izzive, da se bodo lahko udeleževali na različnih področjih, kot sta znanost in gospodarstvo, ter s tem kar najbolj prispevali k razvoju celotne družbe.

Štipendije Ad futura za študij v tujini

V tujini je veliko izobraževalnih ustanov, ki nudijo široko paleto odličnih študijskih programov, tudi takih, ki jih v Sloveniji (še) ni. Kakovost, drugačen način študija in ugled izobraževalne ustanove so najpogostejši razlogi, da se študenti odločijo za študij v tujini. Poleg drugačnega izobraževalnega sistema, boljših pogojev za študij in raziskovanje ter številnih obštudijskih aktivnosti, ki se jih študent lahko udeležuje med študijem v tujini, je prednosti takega študija še veliko več. Prispeva namreč k posameznikovemu osebnemu, strokovnemu, kulturnemu in jezikovnemu razvoju ter zaposljivosti.

Načeloma se morajo štipendisti po koncu programa zaposliti v Sloveniji, številni izmed njih se odločijo tudi za samostojno poslovno pot, zato bo sklad še okrepil dejavnosti za podporo štipendistom pri vračanju in njihovem povezovanju z gospodarstvom.

Štipendije Ad futura za izobraževanje tujcev v Republiki Sloveniji na prednostnih področjih ali na podlagi razvojnih dogovorov

Podpiranje študijske mobilnosti tujcev v Slovenijo (angl. *incoming mobility*) je za razvoj visokega šolstva zelo pomembno, saj prinaša številne posredne in neposredne koristi. Med neposredne se prišteva predvsem t. i. internacionalizacija doma (angl. *internationalisation at home*) oziroma vzpostavitev mednarodnega okolja za domače študente, ki niso mobilni, in kot taka pomeni alternativo mobilnosti navzven (angl. *outgoing mobility*). Privabljanje kakovostnih študentov iz tujine namreč omogoča izmenjavo kulturnih vrednot, perspektiv in znanja, kar prispeva k pestrejšemu in kakovostnejšemu študiju. Posredni učinki so poglobljanje sodelovanja z državami, iz katerih prihajajo študenti, in pomoč državam v razvoju na področju izobraževanja z vidika zagotavljanja izobraženega kadra za njihov nadaljnji razvoj. Kakovostni tuji študenti za gostujočo državo po dokončanju študija pomenijo tudi morebitno bodočo delovno silo, predvsem na področjih oziroma v poklicih, za katere je v Sloveniji na trgu dela povpraševanje večje od ponudbe.

Štipendije Ad futura za študijske obiske dijakov in študentov v tujini

Današnja hitro spreminjajoča se in na znanju temelječa družba zahteva visoko izobraženo, prilagodljivo, ustvarjalno in inovativno delovno silo. Spodbujanje krajših študijskih mobilnosti oziroma izmenjav (študijski obiski) v tujini prispeva k povečevanju konkurenčnosti in zaposljivosti mladih na različne načine, hkrati pa je pomembna sestavina internacionalizacije visokega šolstva. Študenti z izkušnjo mobilnosti v tujini nedvomno izstopajo na trgu dela, saj v tujini okrepijo znanje enega ali celo več tujih jezikov, kar delodajalci pri kandidatih za zaposlitev ocenjujejo kot prednost. Znanje jezikov namreč olajša komunikacijo in gradnjo odnosov s partnerji iz tujine. Poleg tega se študenti v času mobilnosti tudi osebno »kalijo«. Pri selitvi v tujino in integraciji v novo okolje se srečujejo z drugačno kulturo in navadami ter nemalokrat

naletijo na povsem nepričakovane težave in izzive. Obvladovanje teh pa prispeva k njihovi prilagodljivosti in ustvarjalnosti pri iskanju rešitev ter posledično k samostojnosti pri sprejemanju odločitev, zrelosti in samozaupanju, kar so nepogrešljive lastnosti za karierni uspeh.

Štipendije Ad futura za sodelovanje dijakov in študentov na tekmovanjih iz znanja in raziskovanja v tujini

Potegovanje za najboljšo uvrstitev na tekmovanju mlade spodbudi, da se bolj (po)trudijo ter so pri svojem razmišljanju čim bolj inovativni in ustvarjalni. To pa ne prispeva le k odkrivanju in udejanjanju njihovih sposobnosti, temveč tudi k priljubljenosti discipline. Sklad je od leta 2007 podprl udeležbo že več kot 1.500 tekmovalcev in njihovih mentorjev na mednarodnih tekmovanjih v tujini. Dijaki in študenti so sodelovali na tekmovanjih iz znanja (matematika, fizika, biologija, kemija, programiranje ipd.), raziskovalnih tekmovanjih in tekmovanjih z razvojnega področja (robotika, gradnja daljinsko vodenih brezpilotnih letal, konstruiranje enosedežnih dirkalnikov ipd.). Krepitev zdravega tekmovalnega duha na takih tekmovanjih pomembno prispeva k nadgradnji v izobraževalnem procesu pridobljenega teoretičnega znanja, razvijanju praktičnih spretnosti ter učinkovitemu predstavljanju in kritičnemu presojanju znanja in sposobnosti. Poleg tega se mladi na tekmovanjih v tujini srečujejo tudi z drugimi kulturami, navadami, jeziki in si tako dodatno širijo obzorje. Hkrati so tekmovanja lahko odlična priložnost za povezovanje med šolami, fakultetami, včasih tudi podjetji, prispevajo pa tudi k prepoznavnosti Slovenije in kakovosti njenega izobraževanja v tujini, kar je prav tako priložnost za privabljanje tujih študentov.

Programi Ad futura za mobilnost raziskovalcev (podoktorsko raziskovanje, program Fulbright)

Programi za raziskovalce omogočajo doktorjem znanosti, delno tudi doktorandom, priložnost za poglobitev raziskovalnega dela na izbranem področju v mednarodnem okolju. S tem raziskovalci pridobijo nove kompetence in se seznani z novostmi, hkrati pa ustvarjajo pomembne povezave na raziskovalnem področju, kar dodatno podpira odličnost slovenskega znanstvenega prostora in njegovo vpetost v mednarodni raziskovalni prostor. Sklad bo promoviral te programe v različnih znanstvenih disciplinah glede na priložnosti programov.

Informacijski center in EducationUSA

Mladim sodelovanje v mednarodni mobilnosti prinaša veliko kratkoročnih in dolgoročnih prednosti, še toliko več, ko gre za individualno mobilnost izven ustaljenih programov. Sklad tem mladim pomaga s predstavitvijo različnih možnosti, informiranjem ter raznolikimi delavnicami in svetovanjem. V prihodnje bo sklad okrepil vlogo tako pri promociji izkušnje mednarodne mobilnosti pri zaposlovanju med deležniki na trgu dela kot tudi pri promociji Slovenije kot zaposlovalca za mlade iz tujine.

5.2.3 Programi za pridobivanje praktičnih izkušenj v izobraževanju

Program **Spodbujanje praktičnega usposabljanja pri delodajalcih** je namenjen zagotavljanju boljše usklajenosti in povezanosti sistema poklicnega izobraževanja s potrebami trga dela prek mehanizma spodbud delodajalcem za zagotavljanje učnih mest za dijake in študente višjega strokovnega izobraževanja. Cilj programa je uvedba izobraževalnega sistema v srednje poklicne in višje strokovne šole, ki je bolj prilagojen potrebam trga dela in zagotavlja lažji in hitrejši prehod mladih v zaposlitev. S krepitvijo sodelovanja delodajalcev in socialnih partnerjev v izobraževalnem procesu se zagotavlja večja vključenost delodajalcev v izobraževalni sistem, kar pripomore h krepitvi socialnega partnerstva. Program je sofinanciran iz Operativnega programa 2014–2020 in se v takšni obliki zaključuje leta 2022.

Nadaljeval se bo kot program **Povezava sistema poklicnega in strokovnega izobraževanja s potrebami trga dela 2022–2027** in bo financiran iz sredstev evropske kohezijske politike večletnega finančnega okvira 2021–2027. Njegov namen bo povezati sistem poklicnega izobraževanja s potrebami trga dela prek spodbud delodajalcem za zagotavljanje učnih mest za vajence, dijake srednjega poklicnega izobraževanja in študente višjega strokovnega izobraževanja. Z izvajanjem praktičnega usposabljanja oziroma praktičnega izobraževanja v šolah se bo krepilo sodelovanje delodajalcev in socialnih partnerjev v izobraževalnem procesu.

Program bo dopolnjeval ukrep, ki se bo izvajal v okviru Načrta za okrevanje in odpornost, **Izvajanje javnih razpisov za vzpostavitev digitalno podprtih učnih mest na področju zdravstva, socialnega varstva in predšolske vzgoje (PUD)** (PUD predšolska vzgoja, socialna oskrba, zdravstvo), namenjen pa bo spodbujanje praktičnega usposabljanja z delom na digitalno podprtih učnih mestih s področja zdravstva, socialnega varstva in predšolske vzgoje. Namen teh spodbud je okrepiti sodelovanje delodajalcev in socialnih partnerjev v samem izobraževalnem procesu ter zagotoviti, da bodo mladi na trg dela vstopali bolj praktično usposobljeni na področju zdravstva, predšolske vzgoje in socialne oskrbe.

Programi za pridobivanje praktičnih izkušenj v izobraževanju se bodo izvajali v sodelovanju z MIZŠ.

5.2.4 Programi za razvoj kompetenc, opolnomočenje delodajalcev in ozaveščanje javnosti

Sklad spodbuja celostno učenje v vseh življenjskih obdobjih posameznika in ozaveščanje o pomenu le-tega ter tako prispeva tudi h krepitvi posameznikove zavzetosti, soodgovornosti in aktivacije. Omogoča razvoj posameznika v celotnem življenjskem obdobju ter spodbuja razvoj njegovih kompetenc in talentov. Poseben poudarek je na zagotavljanju ustrežnejših kompetenc zaposlenih za zmanjševanje neskladij glede na potrebe trga dela. S svojimi programi podpira tudi naložbe v krepitev znanj in spretnosti za pametno specializacijo, industrijsko tranzicijo in podjetništvo. Sklad s programi prispeva k inovativnosti, produktivnosti in konkurenčnosti gospodarstva ob hkratni krepitvi znanj in kompetenc prebivalstva in njihovega osebnostnega razvoja.

Programi, navedeni v nadaljevanju, bodo prispevali k razvoju znanj in spretnosti, zlasti z vidika aktiviranja ponudbe na trgu dela ter samega razvijanja kompetenc z vključenostjo posameznika v izobraževanje, tudi v odrasli dobi. Izvajanje programov pod okriljem ene institucije prinaša večjo skladnost in njihovo boljšo medsebojno vsebinsko povezanost.

V sodelovanju z MDDSZ sklad izvaja **Program celovite podpore podjetjem za aktivno staranje delovne sile**. Usmerjen je v vzdrževanje in nadgrajevanje delovnih zmožnosti starejših zaposlenih in bo prispeval k doseganju višje stopnje delovne aktivnosti starejših v Sloveniji. Program spodbuja pripravo in izvedbo celovitih ukrepov, tudi usposabljanja, za učinkovito upravljanje starosti, motiviranje starejših delavcev za uporabo, vzdrževanje in nadgradnjo svojih delovnih zmožnosti ter spodbujanje družbene odgovornosti v podjetjih. Posebna pozornost je namenjena izvedbi ukrepov za spreminjanje odklonilnega odnosa delodajalcev in širše javnosti do starejših zaposlenih. Program je sofinanciran iz operativnega programa 2014–2020 in se v takšni obliki zaključuje v letu 2022. Prilagojen program, ki bo podpiral enake vsebine, se bo nadaljeval tudi v naslednjih letih in bo sofinanciran iz sredstev evropske kohezijske politike, večletnega finančnega okvira 2021–2027.

Program **Uvajanje prožnejših načinov dela, prilagojenih potrebam invalidom, v invalidskih podjetjih in zaposlitvenih centrih** bo pripomogel k uvajanju prožnejših oblik dela pri delodajalcih posebnega družbenega pomena, ki zaposlujejo invalide, to je v invalidskih podjetjih ali zaposlitvenih centrih. V kriznem obdobju se zaradi specifičnosti populacije, zaposlene v invalidskih podjetjih in zaposlitvenih centrih, zaostčujejo vprašanja, povezana z organizacijo dela v novih okoliščinah, in s tem zagotavljanje delovnih mest, prilagojenih potrebam invalidov, uvajanje prožnejših oblik dela, digitalizacija poslovanja in novi poslovni modeli. Še posebej pereča so vprašanja, povezana s kompetencami zaposlenih, kompetencami vodenja in upravljanja poslovnih procesov v novih okoliščinah in učinkovitejšega upravljanja s tveganji. Program bo pretežno financiran iz Načrta za okrevanje in odpornost, izvajal se bo v sodelovanju z MDDSZ.

Večji del aktivnosti programa **Spodbujanje vključevanja oseb, ki so pred izgubo zaposlitve, v ukrepe na trgu dela** se osredotoča na motivacijo ter pripravo in izvedbo usposabljanj, ki zaposlenim pred izgubo zaposlitve pomaga pri uspešnem vključevanju v programe in projekte aktivne politike zaposlovanja ter jim tako olajša prehod v novo zaposlitev. Sklad program izvaja v sodelovanju z MDDSZ. Program je sofinanciran iz operativnega programa 2014–2020 in se v takšni obliki zaključuje v letu 2022. Prilagojen program, ki bo podpiral enake vsebine, se bo nadaljeval tudi v naslednjih letih, sofinanciran pa bo iz sredstev evropske kohezijske politike, večletnega finančnega okvira 2021–2027.

Kompetenčni centri za razvoj kadrov omogočajo pridobivanje in kroženje znanja zaposlenih v partnerskih organizacijah, spodbujajo sodelovanje pri razvoju kadrov ter prenos dobrih praks in promocije posameznih gospodarskih panog. Z analizo stanja in izdelavo panožnega modela kompetenc ter izvedbo izobraževanj in usposabljanj se zaposlenim omogoča pridobivanje novih znanj, veščin in kompetenc za večjo konkurenčnost podjetij in panoge na trgu. Program se izvaja v sodelovanju z MDDSZ in je sofinanciran iz Operativnega programa 2014–2020 ter se v takšni obliki zaključuje v letu 2022. Prilagojen program, ki bo podpiral enake vsebine, se bo nadaljeval tudi v naslednjih letih, sofinanciran pa bo iz sredstev evropske kohezijske politike, večletnega finančnega okvira 2021–2027.

Cilj delovanja **Kompetenčnih centrov za design management**, ki se izvajajo vsaj do leta 2023 v sodelovanju z MGRT, so vpeljava zasnov oblikovalskega upravljanja in znamčenja ter razvoja drugih strokovnih usposobljenosti zaposlenih, kar lahko okrepi uspešnost delovanja slovenskih podjetij. Program bo financiran iz namenskih sredstev MGRT.

S programom **Usposabljanje in izobraževanje zaposlenih** se bodo financirala povračila stroškov usposabljanj in izobraževanj zaposlenih. Vključitve bodo potekale na dva načina. Zaposlene bo na usposabljanje prijavil delodajalec ali pa se bodo v usposabljanje vključili na lastno pobudo. V okviru programa bodo pripravljene in izvedene tudi komunikacijske aktivnosti. Program bo pretežno financiran iz Načrta za okrevanje in odpornost, izvajal se bo v sodelovanju z MDDSZ.

Namen programa **Sofinanciranje izobraževanja in usposabljanja za dvig izobrazbene ravni** bo povečati vključenost v vseživljenjsko učenje ter izboljšati kompetence, ki jih odrasli potrebujejo zaradi potreb na trgu dela, večje zaposljivosti in mobilnosti ter osebnega razvoja in delovanja v sodobni družbi z vključitvijo v izobraževanje za pridobitev izobrazbe. S programom bodo podprte vključitve v programe srednješolskega izobraževanja, višjega strokovnega izobraževanja in prekvalifikacije na področju srednješolskega in

višješolskega izobraževanja. Tudi ta program se bo izvajal v sodelovanju z MIZŠ, sofinanciran bo iz sredstev evropske kohezijske politike, večletnega finančnega okvira 2021–2027.

Skupna vrednost programov, ki se nanašajo na izvajanje evropskega večletnega finančnega okvira 2021–2027 ter Načrta za okrevanje in odpornost, je ocenjena na 133.350.000 EUR. Izvajanje posameznih programov bo potekalo v skladu s podpisanimi pogodbami o izvajanju med skladom in pristojnim ministrstvom. S pogodbami bo določena tudi natančna finančna konstrukcija programov.

5.2.5 Dejavnosti iz naslova pravic in obveznosti invalidov in delodajalcev

Sklad spodbuja razvoj zaposlovanja invalidov in ohranjanje delovnih mest zanje, nadzira izpolnjevanje kvote zaposlenih invalidov, hkrati pa odloča o pravicah in obveznostih invalidov in delodajalcev glede zaposlovanja invalidov. To področje urejajo Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov in relevantni podzakonski predpisi. Nekatere pristojnosti ima tudi na podlagi Zakona o izenačevanju možnosti invalidov, katerega cilj je ustvarjati enake možnosti za invalide na vseh področjih življenja.

Na tem področju so prednostne naloge sklada zagotavljanje nadzora nad izpolnjevanjem kvote, odločanje o pravicah invalidov in delodajalcev iz naslova zaposlovanja invalidov in zagotavljanje finančne vzdržnosti z izvajanjem vseh aktivnosti v primeru neizpolnitve kvote. Z uredbo, ki ureja določitev kvote, je predpisano elektronsko poslovanje za spremljanje obračunskih podatkov, ki so podlaga za obračun kvote in vpogled v stanje obveznosti, za uveljavljanje nekaterih spodbud (obvezna elektronska oddaja vloge za oprostitev plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje in za nagrado za preseganje kvote ter zahtevkov za izplačilo nagrade, zahtevkov za izplačilo subvencije plače) in obvezno elektronsko poslovanje v delu napovedi nadomestne izpolnitve kvote in oddaje ter potrjevanja poročil o realizaciji le-te. Elektronsko poteka tudi izmenjava podatkov z ZZZS in AJPES.

Sklad si bo še naprej prizadeval za odločanje o pravicah v zakonitih rokih in sprotno izterjavo na področju invalidskega sklada. Okrepil bo aktivnosti na področju informiranja splošne javnosti za večjo prepoznavnost sklada in promoviral spodbude na področju zaposlovanja invalidov. Še naprej bo sodeloval z ustanovami, kot so Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, AJPES, Finančna uprava Republike Slovenije, Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, Univerzitetni rehabilitacijski inštitut Republike Slovenije Soča.

5.2.5.1 Obveznosti delodajalcev na podlagi kvotnega sistema

Kvotni sistem določa predpisano število invalidov, ki jih mora delodajalec zaposliti glede na dejavnost, ki jo opravlja, in skupno število zaposlenih pri njem in je določena z uredbo. Zavezanec za izpolnjevanje kvote je vsak delodajalec, ki je pravna ali fizična oseba ali oseba javnega prava in zaposluje najmanj 20 delavcev ter ni tuje diplomatsko in konzularno predstavništvo, invalidsko podjetje ali zaposlitveni center. V celotno število zaposlenih oseb štejejo tudi družbeniki zasebnih družb in zavodov v Republiki Sloveniji, ki so poslovodne osebe na podlagi pogodbe o zaposlitvi pri istem delodajalcu, samostojni podjetniki posamezniki in druge osebe, ki na območju Republike Slovenije samostojno opravljajo poklicno oziroma drugo dovoljeno dejavnost ter so na teh podlagah zavarovani.

Izraz »kvota« pomeni določen delež zaposlenih invalidov glede na celotno število zaposlenih delavcev pri posameznem delodajalcu, ki jih je po ZZRZI dolžan zaposlovati. Kvota je določena glede na glavno dejavnost delodajalca in ne more biti nižja od dveh in ne višja od šestih odstotkov.

Delodajalec svojo obveznost glede izpolnjevanja kvote lahko izpolni tako, da ima zaposleno predpisano število invalidov ali plača prispevek za spodbujanje zaposlovanja invalidov. Zakon določa tudi možnost nadomestne izpolnitve kvote, in sicer tako, da zavezanec za kvoto sklene in izvaja pogodbo o poslovnem sodelovanju z invalidskim podjetjem oziroma zaposlitvenim centrom (nadomestna izpolnitev kvote).

5.2.5.2 Spodbude delodajalcem za zaposlovanje invalidov

Upravičenci do spodbud so pravne in fizične osebe, ki opravljajo dejavnost, zaposlujejo invalide in izpolnjujejo z zakonom in uredbo predpisane pogoje za pridobitev spodbud sklada, ki se nanašajo na zaposlovanje invalidov.

Za spodbujanje zaposlovanja in enakopravnjšega vključevanja invalidov v zaposlitev se upravičencem lahko priznajo naslednje finančne vzpodbude:

- nagrade za preseganje kvote,
- subvencije plač invalidom,
- plačilo stroškov prilagoditve delovnih mest in sredstev za delo invalidov,
- plačilo stroškov storitev v podpornem zaposlovanju,
- oprostitev plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje zaposlenih invalidov,
- druge vzpodbude na področju zaposlovanja invalidov in ohranjanja delovnih mest za invalide ter druge razvojne vzpodbude.

Nagrade za preseganje kvote in oprostitev plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje

Delodajalec, ki zaposluje več invalidov, kot je določeno s kvoto, in delodajalec, ki zaposluje manj kot 20 zaposlenih in ima zaposlene invalide, katerih invalidnost ni nastala zaradi poškodbe pri delu ali poklicne bolezni pri tem delodajalcu, je upravičen do oprostitve plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje in do nagrade za preseganje kvote za vsakega zaposlenega invalida nad predpisano kvoto. Osnova za izračun nagrade je minimalna plača. Pravice ne morejo uveljavljati delodajalci, ki so neposredni proračunski uporabniki v skladu z določbami zakona, ki ureja javne finance. Na podlagi vloge delodajalca sklad izda odločbo o priznanju pravice od vložitve naprej za ves čas preseganja kvote.

Subvencije plač za invalide

Subvencija plače je pravica invalida, zaposlenega v zaščitni zaposlitvi, lahko pa tudi v podporni zaposlitvi ali invalidskem podjetju. Osnova za izračun subvencije plače invalida je minimalna plača. Višina subvencije plače invalida je odvisna od stopnje invalidnosti oziroma njegovega doseganja delovnih rezultatov. Ocenjevanje delovnih rezultatov je ena od storitev zaposlitvene rehabilitacije in jo izvajajo javni zavodi, ki so koncesionarji na tem področju. Merila in postopek za določitev višine subvencije plače za invalide predpiše minister, pristojen za invalidsko varstvo.

Plačilo stroškov prilagoditve delovnega mesta in sredstev za delo

Delodajalec lahko zaprosi sklad za plačilo primerne prilagoditve delovnega mesta in sredstev za delo na podlagi izdelanega individualnega načrta prilagoditve, iz katerega je razvidno, da se invalid zaradi invalidnosti lahko zaposli le na zanj prilagojenem delovnem mestu ali da za opravljanje delovnih nalog potrebuje prilagojena sredstva za delo. Vlogo lahko vloži delodajalec, ki sklene pogodbo o zaposlitvi z brezposelnim invalidom za najmanj 12 mesecev, ali za že zaposlenega invalida, če ni drugega zavezanca za plačilo stroškov prilagoditve.

Plačilo stroškov podpornih storitev

Delodajalec, ki ima sklenjeno pogodbo o zaposlitvi z invalidom v podporni zaposlitvi, za katerega je pridobil tudi izdelan načrt podpornih storitev, ki jih invalid potrebuje za opravljanje dela zaradi svoje invalidnosti, lahko zaprosi sklad za plačilo stroškov podpornih storitev, in sicer za čas, ki ga izvajalec podpornih storitev porabi neposredno za pomoč invalidu, do največ 30 ur mesečno in po sklepu o cenah stroškov, ki ga predpiše minister, pristojen za invalidsko varstvo.

Sofinanciranje prilagoditve vozil za zaposlene in samozaposlene invalide

Poleg navedenega, upošteva določbe in namen zakona, ki ureja izenačevanje možnosti invalidov, sklad na podlagi odločb upravnih enot o priznani pravici do prilagoditve vozila obravnava zahteve in izplača sredstva iz tega naslova za zaposlene in samozaposlene invalide.

5.2.6 Dejavnosti iz naslova pravic delavcev v primeru insolventnosti delodajalca

Poslanstvo izvajanja dejavnosti iz naslova pravic delavcev v primeru insolventnosti delodajalca je jamčenje za terjatve delavcev v primeru insolventnosti delodajalca. Temeljne smernice za določitev upravičencev opredeljuje Direktiva Sveta 80/987/EGS z dne 20. oktobra 1980 o približevanju zakonodaje držav članic o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti njihovega delodajalca (UL L št. 283 z dne 28. oktobra 1980, str. 23, z vsemi spremembami). ZJSRS prenaša navedeno direktivo v slovenski pravni red in natančno opredeljuje krog upravičencev. Poleg navedenega zakona upravičence opredeljuje tudi ZFPPIPP, ki krog upravičencev širi na postopke izbrisa gospodarskih družb.

V srednjeročnem obdobju je temeljna poslovna politika sklada na tem področju zagotavljati učinkovito uveljavljanje pravic delavcev. Sklad bo vlagal svoje znanje in napore v sodelovanje s stečajnimi upravitelji in organizacijami delodajalcev in delojemalcev, da bi lahko čim bolj informiral delavce in čim hitreje pridobil potrebne podatke za odločanje.

Sklad bo nadaljeval svoje dobro sodelovanje z Zavodom Republike Slovenije za zaposlovanje, ki v skladu z zakonom zbira zahteve upravičencev do sklada, in sicer na področjih informiranja upravičencev, zbiranja zahtev in podatkov za potrebe upravnih postopkov. Tesno sodelovanje se je izkazalo za nujno predvsem v času gospodarske krize, ki tudi več kot desetkratno obremeni ustanove za podporo delavcem. Zavod je regionalno organiziran ter prisoten na terenu in informira upravičence o možnosti uveljavljanja pravic pri skladu. Poleg tega pa obvešča sklad o večjih napovedanih stečajih.

Sklad bo spremljal tudi napovedi v gospodarstvu in usmeritve politike na področju delovnega prava. Zaradi intervencij države v času epidemije v letih 2020 in 2021 za zdaj še nismo zaznali povečanega števila stečajev

in tudi ne bistveno povečanega priliva upravičencev. Mnoga podjetja, ki so prenehala izvajati svojo dejavnost, so prenehala delovanje z rednim zaprtjem in še pred stanjem insolventnosti. Vsekakor bo treba s posebno pozornostjo spremljati dogajanje, ko bo država ukinila intervencije v gospodarstvu.

V prihodnjih letih bo izvedena tudi celovita prenova notranje informacijske podpore, ki omogoča hitro in učinkovito izvedbo upravnih postopkov. S stalnim izobraževanjem zaposlenih bo sklad skrbel za njihovo strokovno usposobljenost glede področne zakonodaje in internih postopkov.

Zaradi subrogacije terjatev v stečajnih postopkih bo sklad tudi v prihodnje vstopal v terjatve v stečajnih postopkih na sodiščih. Višina poplačila v samem postopku je odvisna od stečajne mase in hitrosti njenega unovčenja. Sklad bo predstavnike delodajalcev spodbujal k doslednemu upoštevanju določil ZFPPIPP, ki opredeljujejo ravnanje podjetij v finančnih težavah oziroma insolventnosti. Če je stečaj uveden prepozno, se dokonča brez delitve upnikom. V takem primeru tudi sklad ne prejme vračila sredstev.

Posebno pozornost bo sklad namenil rednemu spremljanju stečajnih postopkov, vseh procesnih dejanj ter poročil in drugih listin v stečajnih postopkih. Vse to z namenom učinkovitejšega poplačila terjatev iz stečajne mase stečajnih dolžnikov. S tem namenom bo sklad uporabljal razpoložljive zbirke podatkov ter spletne aplikacije bonitetnih hiš in finančnih organizacij.

Posebno pozornost bo namenil tudi spremljanju morebitnih bodočih in novih insolventnih dolžnikov, da bo lahko prijavil morebitne terjatve in izvedel vsa dejanja v predhodnih postopkih.

5.2.6.1 Upravičenci

Pravico do izplačila sredstev glede pravic delavcev v primeru insolventnosti delodajalca imajo tisti delavci, ki so izgubili delo zaradi začetka stečajnega postopka, zaradi pravnomočno uvedenega postopka prisilne poravnave ali zaradi izbrisa gospodarske družbe iz sodnega registra. Pravice ureja Zakon o jamstvenem in preživninskem skladu.

Od junija 2006 imajo pravico tudi delavci, ki so izgubili delo pri delodajalcu, nad katerim je bil začet postopek insolventnosti v eni od držav članic Evropske unije oziroma Evropskega gospodarskega prostora, in so na podlagi pogodbe o zaposlitvi delo opravljali ali ga običajno opravljali v Republiki Sloveniji. Poleg tega morajo delavci, ki želijo uveljaviti pravice, svoje terjatve prijaviti v rokih in tako, kot je določeno v Zakonu o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji ali postopku insolventnosti v eni od držav članic Evropske unije oziroma Evropskega gospodarskega prostora, oziroma zahtevati varstvo svojih pravic v rokih in tako, kot je določeno v predpisih, ki urejajo delovna razmerja v Republiki Sloveniji.

Upravičenci iz naslova insolventnosti lahko od sklada prejmejo sredstva v višini največ 4,5 minimalne plače. Ta znesek vključuje:

- neizplačane plače za obdobje zadnjih treh mesecev pred datumom prenehanja delovnega razmerja,
- neizplačana nadomestila plač za plačane odsotnosti z dela v obdobju treh mesecev pred datumom prenehanja delovnega razmerja,
- nadomestila plače za čas neizrabljenega letnega dopusta, do katerega je zaposleni upravičen v tekočem letu,

- odpravnine v višini in pod pogoji, kot jih za presežne delavce določajo predpisi, ki urejajo delovna razmerja.

Sklad jamči za izplačilo teh pravic v omejeni višini, in sicer za pravice iz prvih dveh alinej do zneska v višini treh minimalnih plač, določenih z zakonom, za pravico iz tretje alineje do zneska v višini ene polovice minimalne plače, določene z zakonom, in za pravico iz naslova odpravnine do zneska v višini ene minimalne plače, določene z zakonom.

Z dnem izplačila vstopa sklad v položaj delavca kot upnika zoper stečajnega dolžnika oziroma podjetja do višine s strani sklada izplačanih sredstev. To so za sklad prihodki iz naslova subrogacij.

5.2.7 Dejavnosti iz naslova pravic otrok v primeru neplačevanja preživnin

Izvajanje dejavnosti iz naslova pravic otrok v primeru neplačevanja preživnin je namenjeno otrokom, ki jim je s pravnomočno sodbo, začasno odredbo oziroma dogovorom pri centru za socialno delo določena preživnina, ki pa je preživninski zavezanci ne plačujejo.

Na tem področju sklada bo v srednjeročnem obdobju prednostna naloga zagotavljati učinkovito uveljavljanje pravic otrok do nadomestila preživnine. Oktobra 2020 je zakon razširil pravico iz naslova nadomestila preživnine tudi na polnoletne upravičence. Za zagotavljanje tudi teh pravic bo treba še naprej sodelovati s centri za socialno delo ter okrepiti in vzpostaviti stalno sodelovanje z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport. Pravica do nadomestila preživnine je neposredno odvisna od preživninske obveznosti. Po polnoletnosti otroka obveznost preživljanja otrok ni več tako samoumevna, temveč je povezana z določenimi pogoji. Eden od pogojev je, da se otrok redno šola, kot je to opredeljeno v Družinskem zakoniku.

Sklad bo zagotavljal informiranje čim večjega števila možnih upravičencev. Sodelovanje s centri za socialno delo je pomembno, saj so glavna obveščevalna točka prebivalstva na področju uveljavljanja socialnih pravic. Hkrati se tam možni upravičenci lahko seznanijo z možnostjo uveljavljanja pravice do nadomestila preživnine. Možne upravičence bo sklad informiral z informativnimi zloženkami, ki bodo dostopne na vseh tistih mestih, kjer pridejo v stik s ciljnim prebivalstvom (knjižnice, vrtci, šole ipd.), in drugimi sredstvi obveščanja.

Tudi na področju nadomestil preživnine bo sklad spremljal gospodarska gibanja in napovedi, saj se v kriznih razmerah zmanjšuje uspešnost na področju izterjave, povečuje pa se število novih vlog za uveljavljanje pravice do nadomestila preživnine. V letu 2021 je že viden vpliv spremembe področnega zakona iz oktobra 2020, odkar lahko tudi že polnoletni upravičenci uveljavljajo nadaljevanje pravice oziroma uveljavljajo pravico. Predvideva se, da se bo v prihodnjih letih število polnoletnih upravičencev postopoma povečevalo.

Sklad bo spremljal politiko države na področju družine in sodeloval s pristojnim ministrstvom. Razvijal in dopolnjeval bo tudi informacijsko podporo, ki je ključna za učinkovito ter hitro izvajanje upravnih postopkov in izplačil upravičencem.

Izterjavo doma in v tujini bo okrepil z gospodarno in učinkovitejšo predsodno izterjavo. Redno bo sistematično obdobjno izdajal pisne opomine vsem dolžnikom sklada, redno bo izvajal telefonsko izterjavo

vseh dolžnikov sklada, izvajal pa bo tudi druge načine izterjave. S proaktivno vlogo v vseh postopkih prisilne izterjave dolžnikov bo sklad zagotavljal gospodarno, uspešno in učinkovito upravljanje terjatev.

Sklad je po veljavni zakonski ureditvi izplačana sredstva iz naslova nadomestila preživnin dolžan izterjati od preživninskega zavezanca v sodnem izvršilnem postopku na podlagi zakona, ki ureja izvršbo in zavarovanje. V sodnih izvršilnih postopkih mora sklad ves čas izkazovati obstoj izvršilnega naslova, torej temelja in višine za izterjavo svojih zakonitih terjatev in pogojev za vodenje izvršbe. Preživninske zavezance bo sklad še naprej ves čas seznanjal s tem, da postopki prisilne izterjave obveznosti do sklada le še povečujejo, saj nastaja poleg glavne obveznosti še obveznost plačila stroškov postopkov in zamudnih obresti, prav tako pa tudi vse neprijetnosti, ki jih lahko pričakujejo zaradi prisilne izvršitve plačila.

Sklad si z drugimi deležniki dolgoročno prizadeva doseči ozaveščenost, da je pravica do preživnine temeljna otrokova pravica in da so preživninski zavezanci svoje dolžnosti dolžni sproti izpolnjevati na način in v obsegu, kot to izhaja iz vsakega konkretnega izvršilnega naslova.

Tudi na področju izterjave bo sklad vzdrževal in izpopolnjeval informacijsko podporo za vodenje terjatev do dolžnikov.

5.2.7.1 Upravičenci

Nadomestilo preživnine se prizna otrokom, ki jim je s pravnomočno sodbo, začasno odredbo oziroma dogovorom pri centru za socialno delo določena preživnina, ki pa je preživninski zavezanci ne plačujejo. Kot neplačevanje preživnine se upoštevajo primeri, ko preživninski zavezanec ne plača preživnine tri mesece zaporedoma oziroma jo plačuje neredno. Za neredno plačevanje gre takrat, ko preživninski zavezanec v zadnjih 12 mesecih skupno dolguje najmanj tri mesečne preživnine. Pravico do nadomestila preživnine ima otrok, ki je državljan Republike Slovenije in ima stalno prebivališče v Republiki Sloveniji oziroma je tujec in ima stalno bivališče v Republiki Sloveniji, če je tako določeno z meddržavnim sporazumom ali ob pogoju vzajemnosti. Poleg tega je za uveljavljanje te pravice nujno, da je zakoniti zastopnik otroka oziroma polnoletni upravičenec že začel postopek izterjave, ki traja več kot tri mesece, oziroma je bil postopek izterjave neuspešno dokončan. Pravica do nadomestila preživnine traja, dokler traja preživninska obveznost, če upravičenec ni v delovnem razmerju.

Kadar je preživnina nižja od zneska nadomestila preživnine⁴, določenega v zakonu oziroma usklajenega s količnikom uskladitve, ima otrok pravico do nadomestila preživnine v višini, ki mu je bila določena z izvršilnim naslovom. To pomeni, da v takem primeru otroku pripada nadomestilo preživnine v višini preživnine, določene z zadnjim obvestilom centra za socialno delo o uskladitvi.

5.2.8 Merljivi kazalniki rezultatov

Ena izmed glavnih strateških usmeritev poslovanja sklada je ciljna naravnost. Na podlagi strateških ciljev s podcilji in obsega finančnih sredstev za posamezno leto sklad v poslovnem in finančnem načrtu vsako

⁴ Podatki o višini nadomestila preživnine so dostopni na spletni strani sklada: <https://www.srips-rs.si/sl/prezivnine/nadomestila-prezivnin/odlocba-izplacila>.

leto opredeli podrobnejše cilje z merljivimi kazalniki. O uresničevanju ciljev in doseganju kazalnikov pa ob koncu leta poroča v letnem poročilu o delovanju sklada.

Splošna opredelitev kazalnikov, ki bodo podlaga za merjenje doseganja ciljev v obdobju 2022–2025:

- število štipendistov,
- število tekmovalcev,
- število raziskovalcev,
- število ciljnih in izvornih držav,
- število vključenih oseb v programe praktičnega usposabljanja, specializacije, dodatnih kvalifikacij in motivacijske programe,
- število sodelujočih delodajalcev, podjetij in drugih organizacij,
- število financiranih delodajalcev, podjetij in drugih organizacij,
- število zaposlitev po končanem izobraževanju,
- število razpisanih kadrovskih štipendij in primerjava na letni ravni,
- podatki o invalidskikvoti in številu vzpodbud ter primerjava na letni ravni,
- število novih terjatev in primerjava na letni ravni,
- statistično spremljanje števila upravičencev do nadomestila preživnine,
- merjenje zadovoljstva uporabnikov z anketnim vprašalnikom (primerljivim na letni ravni),
- merjenje zadovoljstva zaposlenih z anketnim vprašalnikom (primerljivim na letni ravni),
- spremljanje povprečnega časa odločanja o vlogah,
- število obiskov in ogledov spletne strani ter dosegov in ogledov objav na družbenih omrežjih,
- število dogodkov (delavnice, srečanja, konference ...),
- število udeležencev na dogodkih.

Večinoma je sklad izvajalec politik MDDSZ in drugih ministrstev oziroma izvajalec veljavnih zakonskih predpisov, zato so lahko kazalniki za merjenje doseganja ciljev samo splošni.

6 Krepitev prepoznavnosti sklada in njegovih dejavnosti

Pomembno podporno vlogo pri uresničevanju zastavljenih strateških ciljev ima tudi proaktivno komuniciranje s ciljnimi javnostmi in gradnja odnosov z različnimi deležniki. Sklad bo še naprej krepil enotno in pozitivno javno podobo, prepoznavnost dejavnosti v širši javnosti, predvsem pa informiral ciljne javnosti o programih in aktivnostih sklada, različnih možnostih, ki jih nudi, ter upravičence ozaveščal o njihovih pravicah in tudi obveznostih.

Sklad ima pomembno vlogo tudi pri ozaveščanju. Prek štipendijskih programov in programov, usmerjenih v razvoj kadrov, ciljne in splošno javnost ozavešča o tem, kako pomembno je vseživljenjsko učenje in vlaganje v razvoj ljudi. Le opremljeni z novim znanjem in ustreznimi kompetencami lahko prispevajo k tehnološkemu in znanstvenemu napredku, dvigu konkurenčnosti gospodarstva in razvoju družbe nasploh.

Še intenzivneje bo ozaveščal o pomenu enakovrednega vključevanja invalidov na trg dela.

Pa o tem, da je temeljna pravica slehernega otroka pravica do preživljanja in da upravičenost do skladovega nadomestila preživnine, ki mu zagotavlja vsaj osnovno socialno varnost, preživninskega zavezanca ne odvezuje njegove odgovornosti. Preživljanje otroka je in ostaja dolžnost preživninskega zavezanca, zato bo sklad od njega terjal vsa izplačana nadomestila, vključno s pripadajočimi stroški in obrestmi.

Ozaveščal bo o pravicah delavcev ob insolventnosti njihovega delodajalca. Večji poudarek pa bo dal tudi prepoznavanju vloge sklada na področju izterjave preživnine iz tujine.

S prizadevanjem postati še bolj odzivna, uporabnikom še dostopnejša in prijaznejša ustanova ter z ohranjanjem kredibilnosti in transparentnosti bo sklad gradil ugled zaupanja vredne ustanove pri uresničevanju svojega poslanstva.

7 Viri financiranja in finančno poslovanje sklada

Sklad lahko s soglasjem ustanovitelja dodeljuje lastna nepovratna sredstva iz tistega dela presežka prihodkov nad odhodki, ki presega potreben presežek za ohranjanje realne vrednosti namenskega premoženja sklada glede na stopnjo inflacije v Republiki Slovenji.

Vlada Republike Slovenije kot ustanoviteljica odloča o uporabi presežka prihodkov nad odhodki javnega sklada in o pokrivanju presežka odhodkov nad prihodki javnega sklada.

Financiranje delovanja sklada bo v obdobju 2022–2025 predvidoma ostalo enako kot doslej. Poleg tega si bo sklad v okviru razpoložljivih možnosti in potreb prizadeval tudi za pridobivanje morebitnih dodatnih sredstev (dodatni programi, dotacije, mednarodni projekti, dohodki na trgu ipd.).

Številka: 007-10/2021-15

Datum: 21. 7. 2022